

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Π.3.2.5 *Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη*

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Η εκπαίδευση των παιδιών στην αρχαία Αθήνα
Τίτλος:
«Η εκπαίδευση στην αρχαιότητα»

Συγγραφή: ΑΘΗΝΑ ΡΑΛΛΗ

Εφαρμογή: ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ-ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΠΙΤΖΕΛΕΡΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΠΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τούλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Πολιτισμού
& Αθλητισμού

MIS: 296579 – Π.3.2.5: Πιλοτική εφαρμογή σεναρίων

Α' Γυμνασίου «Η εκπαίδευση στην αρχαιότητα»

Σελίδα 2 από 22

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Tίτλος

Η εκπαίδευση στην αρχαιότητα.

Εφαρμογή σεναρίου

Παναγιώτα-Κυριακή Μπιτζελέρη

Δημιουργία σεναρίου

Αθηνά Ράλλη

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Tάξη

Α' Γυμνασίου

Χρονολογία

Από 19-1-2015 έως 2-2-2015

Σχολική μονάδα

Γυμνάσιο Κολλεγίου Ψυχικού

Διδακτική / θεματική ενότητα

Ενότητα 2η: Η εκπαίδευση των παιδιών στην αρχαία Αθήνα. [Πλάτων, «Πρωταγόρας» 325c-326c (ελεύθερη διασκευή)].

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής Ζώνης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα [Γυμνάσιο]

Ιστορία

Νεοελληνική Γλώσσα

Νεοελληνική Λογοτεχνία

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εικαστικά

Πληροφορική

Χρονική διάρκεια

5 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο/ ιστοσελίδα τάξης.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Σύμφωνα με τον συντάκτη του σεναρίου, οι μαθητές πρέπει να έχουν βασικές δεξιότητες χρήσης ΤΠΕ (διερεύνηση στο διαδίκτυο, αναζήτηση σε λεξικά και σώματα κειμένων, κειμενογράφος, λογισμικό παρουσίασης).

Επιπλέον, κατά την εφαρμογή χρειάστηκε να κατασκευαστεί ένα ιστολόγιο μαθήματος για να μπορούν οι μαθητές να βρίσκουν τα Φύλλα Εργασίας, αλλά και να αποθηκεύουν το υλικό τους, εφόσον οι περίοδοι διδασκαλίας του σεναρίου δεν ήταν συνεχόμενες. Οι μαθητές και ο διδάσκων πρέπει να είναι εξοικειωμένοι και με τη χρήση λογισμικού δημιουργίας comics.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

To σενάριο στηρίζεται

Αθηνά Ράλλη: «Η εκπαίδευση στην αρχαιότητα», παραδειγματικό σενάριο στην Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, Α' Γυμνασίου, 2012.

To σενάριο αντλεί

-

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η διδακτική πρόταση αφορά τη διδασκαλία του Α' μέρους της 2ης ενότητας του σχολικού βιβλίου της Α' Γυμνασίου (Αρχαία Ελληνική Γλώσσα) με τίτλο «Η εκπαίδευση των παιδιών στην Αρχαία Αθήνα».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Οι μαθητές καλούνται να αξιοποιήσουν πληροφορίες του πλατωνικού και άλλων κειμένων, ιστορικές πληροφορίες (Αρχαία Ιστορία) καθώς και πολυμεσικό υλικό που θα αναζητήσουν στο διαδίκτυο, για να κάνουν μια ιστορική περιήγηση στην αρχαιότητα, να ανακαλύψουν τη σημασία γενικότερα της αγωγής και, ειδικότερα, της «παιδεύσεως» και να επισημάνουν τον ανθρωποκεντρικό της χαρακτήρα.

Οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα δεδομένα και να τα συσχετίσουν με σύγχρονες εκπαιδευτικές πρακτικές στις οποίες μετέχουν και οι ίδιοι.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η «εγκύκλιος παιδεία» του αρχαίου ελληνικού κόσμου αποτελεί μέχρι και σήμερα τον πυρήνα της εκπαιδευτικής πρακτικής. Η πρόταση διδασκαλίας σχετικά με την εκπαίδευση στην αρχαιότητα είναι διαθεματική. Οι μαθητές αναλαμβάνουν διερευνητική εργασία με κύριο στόχο να αποκτήσουν πληρέστερη αντίληψη της εκπαίδευσης στην αρχαιότητα, της ουσιαστικής σύνδεσης της παιδείας με τη διαμόρφωση της προσωπικότητας του διδασκόμενου και της σχέσης του με τον διδάσκοντα.

Οι μαθητές μαθαίνουν να αναζητούν και να επεξεργάζονται πληροφορίες, αξιοποιούν τις δυνατότητες των ΤΠΕ (διαδίκτυο, ηλεκτρονικά λεξικά, κειμενογράφος, λογισμικό παρουσίασης), δραστηριοποιούνται με την συμπλήρωση Φύλλων Εργασίας και συνεργάζονται.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές καλούνται:

- Να γνωρίσουν τη βασική δομή της διαπαιδαγώγησης και εκπαίδευσης των παιδιών στην αρχαία Αθήνα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

- Να συγκρίνουν τα διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα σε πόλεις της αρχαίας Ελλάδας.
- Να κατανοήσουν ότι η εκπαίδευση στην αρχαία Ελλάδα αποσκοπούσε στη διαμόρφωση σωματικά υγιούς και πνευματικά ολοκληρωμένης προσωπικότητας.
- Να αντιπαραβάλουν την οργάνωση και τα βασικά στοιχεία της εκπαίδευσης στην αρχαία Ελλάδα με το πρόγραμμα του σχολείου στο δικό τους σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα, εντοπίζοντας τις ομοιότητες και τις διαφορές, τα θετικά και τα αρνητικά.
- Να συναισθανθούν την άρρηκτη σύνδεση της παιδείας με τα ανθρωπιστικά ιδεώδη.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές καλούνται:

- Να αναπτύξουν δεξιότητες σχετικά με την κριτική επεξεργασία και δημιουργική - συνθετική παρουσίαση των δεδομένων που συλλέγονται.
- Να κατανοήσουν τις σημασίες και τις ποικίλες χρήσεις εννοιών.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές καλούνται:

- Να συγκρίνουν τα διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα σε πόλεις της αρχαίας Ελλάδας.
- Να αντιπαραβάλουν την οργάνωση και τα βασικά στοιχεία της εκπαίδευσης στην αρχαία Ελλάδα με το πρόγραμμα του σχολείου στο δικό τους σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα, εντοπίζοντας τις ομοιότητες και τις διαφορές, τα θετικά και τα αρνητικά.
- Να πάρουν μέρος σε μια μαθησιακή διαδικασία, κατά την οποία θα συνδυάσουν αναζήτηση και κατανόηση πληροφοριών, σύγκριση

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

διαφορετικών δεδομένων.

- Να αντλήσουν πληροφορίες από κειμενικό και εικαστικό υλικό.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες σχετικά με την κριτική επεξεργασία και δημιουργική - συνθετική παρουσίαση των δεδομένων που συλλέγουν.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση διαδικτυακών πηγών και ψηφιακών πόρων.

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές καλούνται:

- Να πάρουν μέρος σε μια μαθησιακή διαδικασία, κατά την οποία θα συνδυάσουν αναζήτηση και κατανόηση πληροφοριών, σύγκριση διαφορετικών δεδομένων.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες σχετικά με την κριτική επεξεργασία και δημιουργική - συνθετική παρουσίαση των δεδομένων που συλλέγουν.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση διαδικτυακών πηγών και ψηφιακών πόρων.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η εκπαίδευση συνδέεται με την καθημερινότητα των μαθητών. Στην ύλη των σχολικών μαθημάτων η έννοια προσεγγίζεται διαχρονικά στο πλαίσιο των μαθημάτων της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, της Ιστορίας και της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Καθώς οι στόχοι των εκπαιδευτικών συστημάτων εκφράζουν και υπηρετούν τις σύγχρονές τους κοινωνικές αξίες και ιδεώδη, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η κριτική και συγκριτική προσέγγιση της εκπαίδευσης ανά εποχές και κοινωνίες.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο αναφέρεται στην Ενότητα 2, [«Η εκπαίδευση των παιδιών στην αρχαία Αθήνα»](#), Πλάτων, «Πρωταγόρας» 325c-326c, η οποία περιλαμβάνεται στη διδακτέα ύλη του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας της Α' Γυμνασίου. Η έννοια της

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

εκπαίδευσης στην αρχαιότητα και σήμερα αποτελεί έναν από τους στόχους σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Χρησιμοποιούνται οι παρακάτω τεχνολογίες:

- Λογισμικό παρουσίασης
- Κειμενογράφος
- Διαδίκτυο για αναζήτηση πληροφοριών και αξιοποίηση ηλεκτρονικού λεξικού και Σωμάτων Κειμένων.

Στόχος είναι η εξοικείωση των μαθητών με τις τεχνολογίες και η κριτική αντιμετώπιση και αξιοποίηση των ποικίλων ψηφιακών πηγών.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου:

[Ενότητα 2, Η εκπαίδευση των παιδιών στην αρχαία Αθήνα](#)

[Παράλληλο κείμενο ενότητας 2](#)

Αρχαία Ιστορία Α' Γυμνασίου:

[Κεφάλαιο 3. Η Σπάρτη - Αγωγή νέων](#)

[Κεφάλαιο 5. Η διαδικασία της μόρφωσης.](#)

Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου:

[Ενότητα 1η: Οι πρώτες μέρες σ' ένα σχολείο.](#)

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α' Γυμνασίου:

Καζαντζάκης, Ν. [«Η Νέα Παιδαγωγική»](#)

[Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό](#)

Ιστοσελίδες

Βικιπαίδεια [Ελεύθερη διαδικτυακή εγκυκλοπαίδεια].

[Εκπαίδευση στην αρχαία Ελλάδα](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ελληνική Ιστορία στο διαδίκτυο [ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού].

ΛύρΑυλος [Κέντρο Ελληνικής Μουσικής Κληρονομιάς]

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

-Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής

-Αποστολή στα Σόματα

Toondoo [Λογισμικό δημιουργίας κόμικς].

[15/1/2015]

Διδακτική πορεία / στάδια / φάσεις

Σύμφωνα και με τις οδηγίες του συντάκτη, οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν και να κατανοήσουν το κείμενο στο σχολικό εγχειρίδιο της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. Η εργασία στη συνέχεια βασίζεται στα Φύλλα Εργασίας και διεξάγεται σε τρεις φάσεις. Κατά την εφαρμογή του σεναρίου, κάποιες δραστηριότητες της Β' Φάσης μεταφέρθηκαν στην Α' Φάση, προκειμένου να αναδειχθούν ευκρινέστερα οι ομοιότητες και οι διαφορές στην εκπαίδευση των νέων στην αρχαιότητα και σήμερα. Επιπλέον, με αυτήν την αλλαγή η Β' Φάση περιλαμβάνει δραστηριότητες που εστιάζουν στο λεξιλόγιο, και συγκεκριμένα στις σημασίες και τις χρήσεις ορισμένων λέξεων. Τέλος, δίνεται η οδηγία στους μαθητές από την αρχή να αντλήσουν πληροφορίες από τα μαθήματα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας (ενότητα 2), της Αρχαίας Ιστορίας, της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (ενότητα 1) καθώς και τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας (κείμενο «Νέα Παιδαγωγική», Καζαντζάκη). Καθώς το σενάριο υλοποιήθηκε αργότερα από τον αρχικό προγραμματισμό, οι μαθητές είχαν έρθει σε επαφή με όλα τα παραπάνω διδακτικά αντικείμενα και είχαν γίνει αρκετές συναφείς συζητήσεις από τις οποίες ο διδάσκων έκρινε σκόπιμο ότι οι μαθητές θα μπορούσαν να αντλήσουν υλικό. Σε όλες τις φάσεις οι μαθητές δουλεύουν χωρισμένοι σε τέσσερις ομάδες, ώστε να μάθουν να συνεργάζονται αποτελεσματικά, να είναι υπεύθυνοι και να κατανέμουν ρόλους σύμφωνα με τις ικανότητες του κάθε μέλους της ομάδας τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

A' Φάση

(2 διδακτικές περίοδοι)

Οι μαθητές πράγματι στο πλαίσιο μιας στοχευμένης δραστηριότητας αναζητούν πληροφορίες για την εκπαίδευση στην αρχαία, τη νεότερη και τη σύγχρονη Ελλάδα και τις σημειώνουν στον πίνακα που δίνεται στο αντίστοιχο Φύλλο Εργασίας, το οποίο βρίσκουν στο ιστολόγιο του μαθήματος. Για τον σκοπό αυτό αξιοποιούν τα ερμηνευτικά σχόλια και το [παράλληλο κείμενο](#) του μαθήματος, το σχολικό εγχειρίδιο της Αρχαίας Ιστορίας και της Νέας Ελληνικής Γλώσσας και σχετικές ιστοσελίδες στο διαδίκτυο. Στόχος είναι να αποκτήσουν σαφέστερη εικόνα για την εκπαίδευση και τα παιδευτικά ιδεώδη του αρχαίου αλλά και του νεότερου κόσμου, να επεξεργαστούν το κειμενικό και εικονικό υλικό και να συντάξουν μια συνθετική εργασία με τη μορφή παρουσίασης. Κατά την εφαρμογή, ο διδάσκων επέλεξε ως τίτλο της παρουσιάσης τον εξής «Η εκπαίδευση των νέων άλλοτε και τώρα», προκειμένου να μπορέσουν οι μαθητές να συμπεριλάβουν πληροφορίες και από το κείμενο της «Νέας Παιδαγωγικής» του Καζαντζάκη. Στο τέλος, καλούνται να συγκρίνουν τα δεδομένα, να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές, να σχολιάσουν, να κρίνουν τα αρνητικά και τα θετικά συντάσσοντας μία παράγραφο στο Φύλλο Εργασίας τους. Ολοκληρώνοντας τη φάση αυτή, οι μαθητές σώζουν τη δουλειά τους στο ιστολόγιο του μαθήματος.

B' Φάση

(1 διδακτική περίοδος)

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου, στη φάση αυτή οι μαθητές παραμένουν χωρισμένοι στις ίδιες ομάδες και καλούνται να αναζητήσουν στο ηλεκτρονικό Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής και στα Σώματα Κειμένων τις έννοιες «εκπαίδευση», «παιδεία», «παιδεύω», «εκπαιδεύω» για να διερευνήσουν την έννοιά τους. Επιπλέον, ως 2^η δραστηριότητα ζητείται από τους μαθητές να επιλέξουν μία πρόταση από τα Σώματα Κειμένων για την κάθε έννοια και να την καταγράψουν στο Φύλλο Εργασίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

τους. Συνεπώς, οι μαθητές μπαίνουν στη διαδικασία να διαβάσουν περισσότερα παραδείγματα χρήσης και να εξοικειωθούν με τις έννοιες αυτές. Ο διδάσκων αφαίρεσαι τη δραστηριότητα που αναφέρεται στο συσχετισμό των εννοιών με τη χρήση τους στην αρχαία ελληνική, γιατί θεωρήθηκε δύσκολο για τη συγκεκριμένη τάξη. Ολοκληρώνοντας τη φάση αυτή, οι μαθητές σώζουν και πάλι τη δουλειά τους στο ιστολόγιο του μαθήματος.

Γ' Φάση

(2 διδακτικές περίοδοι)

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου, η τελευταία δραστηριότητα της Β' Φάσης μεταφέρθηκε σε ξεχωριστό Φύλλο Εργασίας και αποτέλεσε τη Γ' Φάση, ώστε να είναι ξεκάθαρο στους μαθητές ότι «τώρα δουλεύουμε ένα σκίτσο με όλα όσα μάθαμε ως τώρα για το θέμα». Οι ομάδες παρέμειναν χωρισμένες ως είχαν και δούλεψαν στο εργαστήριο πληροφορικής για δύο συνεχόμενες περιόδους, προκειμένου να συγκεντρωθούν και αδιάσπαστοι να ολοκληρώσουν το σκίτσο τους. Το λογισμικό που επιλέχθηκε είναι δωρεάν μέσω της ιστοσελίδας [Toondoo](#). Ο διδάσκων δεν έδωσε την επιλογή της δραματοποίησης της καθημερινότητας ενός φανταστικού μαθητή στην αρχαιότητα, λαμβάνοντας υπόψη τη δυναμική της συγκεκριμένης τάξης. Επιπλέον, η εικαστική δημιουργία (κόμικ με δύο έως τέσσερα καρέ) που αποτυπώνει στιγμιότυπα από την εκπαίδευση των μαθητών παλαιότερα καθώς και τη σύγχρονη σχολική πραγματικότητα είναι μια ευρύτερη δραστηριότητα που επιτρέπει στους μαθητές να αξιοποιήσουν πολλά στοιχεία από αυτά που αποκόμισαν στις δύο προηγούμενες φάσεις. Ολοκληρώνοντας το σενάριο οι ομάδες παρουσιάζουν τις εργασίες τους στην ολομέλεια και ακολουθεί συζήτηση.

Στο [Παράρτημα](#) προσφέρονται από τον συντάκτη για αξιοποίηση προαιρετικά τρία μεταφρασμένα κείμενα για το περιεχόμενο και τους στόχους της εκπαίδευσης στην αρχαιότητα, τα οποία στη συγκεκριμένη εφαρμογή δεν αξιοποιήθηκαν.

Αξιολόγηση

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Η αξιολόγηση έγινε από τον διδάσκοντα στον άξονα της διαδικασίας που ακολούθησαν και του προϊόντος που δημιούργησαν τελικά. Για τη συνεργασία τους και τις γνώσεις που έμαθαν σε σχέση με αυτές που είχαν ως τώρα, αλλά και για τη συνεισφορά πολλών διαφορετικών «μαθημάτων» (διαθεματικότητα - διεπιστημονικότητα) για να προκύψει πληροφορία/ γνώση για μία θεματική ενότητα, την εκπαίδευση άλλοτε και τώρα, οι μαθητές έκαναν προφορική συζήτηση με την καθοδήγηση του διδάσκοντος.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α' ΦΑΣΗ - Η εκπαίδευση των νέων στην αρχαιότητα και σήμερα

1. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, αφού αξιοποιήσετε τις γνώσεις σας από το μάθημα της Ιστορίας, των Αρχαίων Ελληνικών (ενότητα 2 Α) και της Νέας Ελληνικής Γλώσσας (ενότητα 1).

	ΑΘΗΝΑ	ΣΠΑΡΤΗ	ΣΥΧΡΟΝΗ ΕΛΛΑΔΑ
ΕΙΔΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (κρατική, ιδιωτική)			
ΒΑΘΜΙΔΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ηλικίες που αντιστοιχούν)			
ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΙ (φύλο, κοινωνική τάξη, οικονομική κατάσταση)			
ΒΑΣΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ			
ΑΛΛΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ			
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΔΑΣΚΑΛΩΝ			
ΥΛΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (π.χ. γραφής, μουσικής)			
ΧΩΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ			
ΣΤΟΧΟΙ (ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΙ			

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

ΕΙΔΙΚΟΙ)/ΙΔΕΩΔΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ			
--------------------------------	--	--	--

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

(π.χ. τρόπος διεξαγωγής μαθήματος, ρόλος του παιδαγωγού κλπ.)

2. Να ετοιμάσετε μία παρουσίαση με θέμα «Η εκπαίδευση των παιδιών άλλοτε και τώρα», αξιοποιώντας τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα αλλά και εικονικό υλικό που θα αναζητήσετε στο διαδίκτυο.
3. Ποιες ομοιότητες και διαφορές εντοπίζετε ανάμεσα στην εκπαίδευση στην αρχαία και τη σύγχρονη Ελλάδα; Ποια είναι κατά τη γνώμη σας αρνητικά και ποια θετικά στοιχεία και γιατί;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΛΛΑΣ
ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

B' ΦΑΣΗ – Λέξεις για την εκπαίδευση

1. Να αναζητήσετε στο ηλεκτρονικό [Λεξικό της κοινής νεοελληνικής](#) τη σημασία των λέξεων «εκπαίδευση», «παιδεία», «παιδεύω», «εκπαιδεύω».
2. Να εισάγετε την κάθε λέξη στο [πεδίο αναζήτησης](#) του Λεξικού της κοινής νεοελληνικής και να επιλέξετε *Αποστολή στα Σώματα*, για να δείτε πώς χρησιμοποιούνται οι λέξεις αυτές σε προτάσεις. Να επιλέξετε και να καταγράψετε μία πρόταση για την κάθε λέξη.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΛΛΑΣ
ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Γ' ΦΑΣΗ – Σκιτσάροντας την εκπαίδευση

Να δημιουργήσετε ένα κόμικ σε δύο έως τέσσερα καρέ με θέμα στιγμιότυπα από την εκπαίδευση των παιδιών άλλοτε και τώρα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Z. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Στο πλαίσιο γλωσσικού μαθήματος (αρχαίας ή και νέας ελληνικής) η διδασκαλία θα μπορούσε να ξεκινήσει με τη διερεύνηση σχετικών με την εκπαίδευση εννοιών στο λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής. Εκτός από αυτές που αναφέρονται στη διδακτική πρόταση άλλες έννοιες που προσφέρονται: «αγωγή», «παιδαγωγός», «διαπαιδαγώγηση».

Κατά την εφαρμογή του σεναρίου, δεν υλοποιήθηκε κάποια επιπλέον δραστηριότητα.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο υλοποιήθηκε επιτυχώς και έδωσε αφορμή για γόνιμο προβληματισμό σε σχέση με την εκπαίδευση στην αρχαιότητα, στα νεότερα αλλά και στα σύγχρονα χρόνια. Οι μαθητές συμμετείχαν με ενθουσιασμό και λόγω της βιωματικότητας του θέματος είχαν πολλά να καταθέσουν. Το τέχνημα της κατασκευής σκίτσων δεν τους δυσκόλεψε ιδιαίτερα. Παρατηρήθηκε ότι στη Β' Φάση, όπου οι μαθητές κλήθηκαν να δουν λέψεις με ηλεκτρονικό λεξικό και σώματα κειμένων, χρησιμοποίησαν πολύ την λογική *Αντιγραφή - Επικόλληση* και ο διδάσκων στην συζήτηση αντιλήφθηκε ότι δεν είχαν οι περισσότεροι κατανοήσει τις διαφορετικές σημασίες και χρήσεις των εννοιών. Ωστόσο, η επαφή με το ηλεκτρονικό λεξικό και τα Σώματα Κειμένων ήταν ιδιαίτερα ωφέλιμη. Το σκεπτικό με το οποίο έγιναν οι αλλαγές στα Φύλλα Εργασίας εξηγείται στην περιγραφή της διδακτικής πορείας του σεναρίου.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Flacelière, R. 1995. *O δημόσιος και ιδιωτικός βίος των Αρχαίων Ελλήνων*. Μτφρ. Γ. Βανδώρος. Αθήνα: Εκδόσεις Δ. Παπαδήμα.

Jaeger, W. 1939-1944-1945. *Paideia. the ideals of Greek culture*, 3 vol. Oxford: .

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Oxford University Press.

Καρζής, Θ. 1997. *Η παιδεία στην αρχαιότητα*. Αθήνα: εκδ. Φιλιππότη.

Κασκαντάμη, Μ. 2001. *Μαθαίνοντας στο Internet Αρχαία, Νέα, Ιστορία*. Αθήνα:
Εκδόσεις Καστανιώτη.

Marrou, H. I. 1948. *Histoire de l'éducation dans l'Antiquité*. Paris: Seuil.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σχετικά με την εκπαίδευση στην αρχαιότητα ο συντάκτης του σεναρίου προτείνει τα κείμενα που ακολουθούν για συλλογή περαιτέρω στοιχείων. Κατά την εφαρμογή του σεναρίου δεν αξιοποιήθηκαν τα κείμενα αυτά λόγω έλλειψης χρόνου.

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Οι στόχοι της παιδείας

Αριστοτέλους «Πολιτικά». 1337 a33

Ότι, λοιπόν, πρέπει να υπάρχει ειδική νομοθεσία για την παιδεία και ότι πρέπει αυτή να είναι η ίδια για όλους, έγινε φανερό από τα παραπάνω. Άλλα δεν πρέπει να διαφεύγει την προσοχή μας, ποια πρέπει να είναι αυτή η παιδεία και με ποιο σύστημα πρέπει να εκπαιδεύονται οι νέοι. Γιατί σήμερα υπάρχει διαφωνία ως προς το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που πρέπει να εφαρμοσθεί, αφού δεν παραδέχονται όλοι ότι τα ίδια πρέπει να μαθαίνουν οι νέοι ούτε όταν την αρετή, ούτε όταν τον άριστο βίο πρόκειται να επιδιώξουν, ούτε είναι ξεκαθαρισμένο αν η παιδεία πρέπει να έχει στόχο της την ανάπτυξη του πνεύματος μάλλον ή την διάπλαση του ήθους της ψυχής. Από τις συγκεχυμένες αυτές γνώμες παρεμποδίζεται η ανεύρεση του σωστού παιδαγωγικού συστήματος και δε μπορούμε να ξεύρουμε τι πρέπει να επιδιώκουμε: τα χρήσιμα για τη ζωή, τα σχετικά με την απόκτηση αρετής, ή τα περιττά στολίδια; Γιατί το καθένα απ' αυτά έχει τους υποστηριχτές και τους

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

επικριτές του. Κι ούτε για τα σχετικά με την αρετή υπάρχει ομοφωνία αφού δεν τιμούν όλοι την ίδια αρετή, αλλά ο καθένας έχει διαφορετική έννοια γι' αυτή κι επομένως δικαιολογημένα διαφωνούν για τον τρόπο με τον οποίο αυτή ασκείται.

Δεν υπάρχει, βέβαια, αμφισβήτηση ότι από τα χρήσιμα πρέπει να διδάσκονται τ' αναγκαία για τη ζωή. Επίσης είναι φανερό ότι, επειδή τα έργα χωρίζονται σ' εκείνα που ταιριάζουν σε ελεύθερους και σ' εκείνα που δεν ταιριάζουν σ' αυτούς, δεν πρέπει να διδάσκονται όλα, αλλά όσα από τα χρήσιμα δεν υπάρχει φόβος να κάνουν αυτόν που τα μαθαίνει βάναυσο. Και βάναυσο έργο, βάναυση τέχνη και βάναυση μάθηση πρέπει να θεωρούμε όσα κάνουν το σώμα ή την ψυχή ή το νου των ελεύθερων ανθρώπων άχρηστα για τις χρήσεις και τις πράξεις της αρετής.

Μετάφραση Β. Μοσκόβης

α. Σύμφωνα με το κείμενο έχουν όλοι την ίδια άποψη για τους στόχους της παιδείας;

β. Ποια από τα παρακάτω, κατά τη γνώμη του φιλοσόφου Αριστοτέλη, πρέπει να διδάσκονται; Ποιο είναι το σημαντικότερο;

- **τα χρήσιμα για τη ζωή**
- **τα σχετικά με την απόκτηση αρετής**
- **τα περιττά στολίδια**
- **τα αναγκαία για τη ζωή**
- **συνδυασμός (συγκεκριμένα)**

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

ιδασκαλίας καθενός από τα μαθήματα των εγκυκλίων σπουδών

Αριστοτέλους «Πολιτικά».1337b

σερα περίπου είναι τα είδη των μαθημάτων με τα οποία συνηθίζουν να εκπαιδεύουν τους νέους: τα γράμματα, η γυμναστική, η μουσική και τέταρτο η ιχνογραφία που την διδάσκουν μερικοί. Την γραμματική και την ιχνογραφία τις διδάσκουν επειδή είναι

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

χρήσιμες και εξυπηρετούν πολλές ανάγκες της ζωής. Τη γυμναστική επειδή συντείνει στην ανδρεία. Όσον αφορά τη μουσική θα μπορούσε κανείς να διατυπώσει απορία σήμερα για ποιο λόγο διδάσκεται, αφού στη σημερινή εποχή οι περισσότεροι την χρησιμοποιούν για διασκέδαση. Οι αρχαίοι όμως νομοθέτες την είχαν ορίσει σαν παράγοντα της παιδείας γιατί η ίδια η φύση αποζητεί, όπως είπαμε πολλές φορές, ο άνθρωπος να μη μπορεί να χρησιμοποιεί μονάχα σωστά το χρόνο της εργασίας, αλλά να περνά ωραία και το χρόνο της ανάπτυξής του. Επειδή η φύση, για να το ξαναπούμε και πάλι, είναι η αρχή όλων των πραγμάτων.

Μετάφραση Β. Μοσκόβης

- Ποιος είναι ο στόχος της διδασκαλία κάθε μαθήματος;

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Αγωγή και εκπαίδευση των παιδιών στη Σπάρτη

Ξενοφῶν «Λακεδαιμονίων Πολιτεία» 2.1–2.5

Όσοι λοιπόν από τους άλλους Έλληνες υποστηρίζουν ότι μορφώνουν τα παιδιά τους με τον καλύτερο τρόπο, μόλις τα παιδιά αρχίσουν να καταλαβαίνουν όσα τους λένε, αμέσως προσλαμβάνουν γι' αυτούς παιδαγωγούς υπηρέτες κι αμέσως τα στέλνουν σε δασκάλους για να μάθουν γραφή, μουσική και να ασκηθούν στη γυμναστική. Επιπλέον αγοράζουν σανδάλια για τα παιδιά τους και με τη συνεχή αλλαγή ρούχων τα κάνουν να αισθάνονται όμορφα· όσο για το φαγητό θεωρούν μέτρο το στομάχι τους.

Ο Λινκούργος όμως αντί να έχει ο κάθε νέος από ένα δούλο παιδαγωγό χωριστά στο σπίτι του, καθόρισε για όλους μαζί να επιβλέπει την αγωγή τους ένας άνδρας, από κείνους που ασκείται η ουσιαστικότερη εξουσία, που ονομάζεται παιδονόμος, και αυτόν τον κατέστησε υπεύθυνο και να συγκεντρώνει τα παιδιά και να φροντίζει, αν κάποιο απ' αυτά είναι πονηρό ή ατίθασο, να τα τιμωρεί αυστηρά. Του έδωσε επίσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

και μαστιγοφόρους για τους έφηβους, για να τους χτυπούν όποτε χρειαζόταν, με αποτέλεσμα να υπάρχει στην αγωγή μεγάλος σεβασμός και αυστηρή πειθαρχία.

Αντί πάλι να ανακουφίζει τα πόδια τους με σανδάλια, καθόρισε να σκληραγωγούνται με ανυποδησία, με τη σκέψη ότι, αν εξασκούνταν έτσι, πολύ πιο εύκολα θα ανέβαιναν στις ανηφόρες και πολύ ασφαλέστερα θα κατέβαιναν στις κατηφόρες και ότι ένας ξυπόλυτος πολύ πιο άνετα θα πηδούσε και θα σηκωνόταν και θα έτρεχε, αν είχε συνηθίσει στη σκληραγωγία τα πόδια του, παρά αν φορούσε σανδάλια. Κι αντί να καμαρώνουν με συχνές αλλαγές ρούχων, έκρινε ότι πρέπει να συνηθίζουν με ένα είδος ρούχων όλο το έτος, πιστεύοντας ότι έτσι θα αντιμετώπιζαν ευκολότερα και το κρύο και τη ζέστη. Όσο για το φαγητό, καθόρισε έτσι να σιτίζεται ο κάθε έφηβος, ώστε ποτέ να μην αισθάνονται βαρυστομαχιά από την πολυφαγία, και να είναι έτοιμοι να αντέξουν στην πείνα, πιστεύοντας ότι όσοι εκπαιδεύονται έτσι θα μπορούσαν πολύ πιο εύκολα, αν χρειαζόταν, να αντιμετωπίσουν την έλλειψη τροφής, και πολύ περισσότερο, αν δινόταν διαταγή, με την ίδια ποσότητα (μερίδα) φαγητού θα περνούσαν περισσότερες μέρες, και λιγότερο θα αισθάνονταν την έλλειψη μαγειρεμένου φαγητού και θα έτρωγαν οτιδήποτε και θα ζούσαν και πιο υγιεινά· έκρινε εξάλλου ότι προσθέτει ύψος η διατροφή που κάνει τα σώματα λυγερά περισσότερο παρά αυτή που παχαίνει με το πολύ φαγητό.

Μετάφραση Γ.Α. Ράπτης

- Σε τι διαφέρει η αγωγή των νέων Σπαρτιατών από των νέων στις άλλες ελληνικές πόλεις;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην υοινωνία της χώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΛΛΑΣ
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ